

พฤติกรรมการรับสารสนเทศเรื่องการเจริญพันธุ์

ในบทนี้จะ เป็นการแสดงถึงการรับสารสนเทศในเรื่องการเจริญพันธุ์ของสตรี ผู้มารับบริการว่า ส่วนใหญ่ของสตรีผู้มารับบริการ ใ้รับสารสนเทศเกี่ยวกับเรื่องการเจริญพันธุ์จากสื่อใดมากกว่ากัน ในระหว่างสื่อบุคคลและสื่อมวลชน โดยจะแสดงให้เห็นถึงบุคคลแรกที่บอกให้ทราบเกี่ยวกับเรื่องการเจริญพันธุ์และที่ทราบจากสื่อมวลชน นั้นทราบจากสื่อมวลชนใดเป็นสื่อแรก รวมทั้งการเปรียบเทียบให้เห็นถึงการเคยได้ยินไ้ฟัง เรื่องการเจริญพันธุ์จากทั้งสื่อบุคคลและสื่อมวลชน เพื่อคว่าสตรีผู้มารับบริการ ส่วนใหญ่และ เคยได้ยินไ้ฟังหรือรับทราบเกี่ยวกับเรื่องการเจริญพันธุ์จากสื่อบุคคลหรือสื่อมวลชนมากกว่ากัน และสื่อใดที่บอกให้ทราบว่าโรงพยาบาลที่ผู้มารับบริการมารับ การรักษาอยู่นี้มีการเปิดรักษาในเรื่องของการเจริญพันธุ์ เพื่อ เป็นการเสนอข้อมูล ทั้งการรับสารสนเทศในลักษณะทั่วไปที่เกี่ยวกับการเจริญพันธุ์ และข้อมูลก่อนการมาพบ แพทย์ว่าทราบจากสื่อใด เพื่อนำข้อมูลที่ใ้มาใช้ในการทดสอบสมมติฐานในข้อแรก ที่ว่า ผู้มารับบริการ เป็นผู้ใ้รับสารสนเทศในเรื่องการเจริญพันธุ์จากสื่อบุคคลมากกว่าสื่อมวลชน

พฤติกรรมการรับสารจากบุคคล

องค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งของกระบวนการสื่อสารคือช่องทาง การสื่อสาร ซึ่งแบ่งแยกออกเป็น 2 ลักษณะคือ ช่องทางการสื่อสารระหว่างบุคคล และช่องทางการ สื่อสารมวลชนโดยสารสนเทศต่างๆ จะมีการแพร่กระจายผ่านช่องทาง การสื่อสารทั้ง 2 ลักษณะ การที่ผู้รับจะใ้รับสารสนเทศจากแหล่งใดในสื่อบุคคล และแหล่งใดในสื่อ มวลชน ก็ขึ้นอยู่กับ การติดต่อสื่อสารและการรับสารจากสื่อต่างๆ ของบุคคลนั้น ๆ จาก การศึกษาสตรีผู้มารับบริการในเรื่องการเจริญพันธุ์ว่าบุคคลที่มักจะนำข่าวสารหรือเรื่อง รวต่างๆ มาเล่าให้ฟังบ่อยที่สุดคือใคร พบว่าสตรีผู้มารับบริการส่วนใหญ่ (48.5%) ใ้รับสารสนเทศและเรื่องราวต่างๆ จากเพื่อนมากที่สุด รองลงมา (35.0%) คือ สามี และปรากฏว่าสตรีผู้มารับบริการใ้รับสารสนเทศจากคนรู้จักบ่อยที่สุด มีจำนวน มากกว่าที่ใ้รับจากบิดา-มารดาเอง (3.1% และ 2.3%) ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจาก

คู่สมรสส่วนมากมักจะแยกครอบครัวออกไปหลังจากแต่งงานแล้ว นาน ๆ ครั้งจึงจะมาพบ
 พ่อ-แม่ ฉะนั้นโอกาสที่จะได้รับสาร สนเทศจากพ่อแม่จึงมีน้อยกว่าที่จะได้รับจากคนรู้จัก
 ที่อาจมีโอกาสนับกันบ่อยครั้งกว่า แต่จากตารางที่ 8 มีข้อสังเกตว่าจะมีสตรีผู้รับบริการ
 ร้อยละ 2.3 ที่ตอบว่าไม่เคยมีใครมาเล่าเรื่องอะไรให้ฟังเลย ในทรณะของผู้วิจัย
 เองคิดว่าสตรีผู้รับบริการกลุ่มนี้น่าจะเป็นผู้ที่ไม่ค่อยเปิดโอกาสที่จะให้บุคคลอื่นทำการ
 สื่อสารกับตนเองเสียมากกว่า

ตารางที่ 8 ร้อยละของสตรีผู้มารับบริการ เรื่องการมีบุุตรยาก จำแนกตามบุคคลที่
 นำสารสนเทศหรือเรื่องราวต่าง ๆ มาเล่าให้ฟังบ่อยที่สุด

บุคคลที่ให้สารสนเทศ	จำนวน	ร้อยละ
บิดา-มารดา	6	2.3
สามี	91	35.0
ญาติ	23	8.3
เพื่อน	126	48.5
คนรู้จัก	8	3.1
ไม่เคยได้สารสนเทศจากใครเลย	6	2.3
รวม	260	100.0

สำหรับบุคคลแรกที่บอกให้ทราบว่ามีการรักษาสำหรับคู่สมรสที่มีบุตรยากนั้น
 จากตารางที่ 9 ในหน้า 45 ปรากฏว่าสตรีผู้มารับบริการที่ได้รับสารสนเทศ เรื่องการ
 เจริญพันธุ์จากเพื่อนบ้านหรือเพื่อนร่วมงานเป็นบุคคลแรกมีอยู่เกือบครึ่งหนึ่งคือร้อยละ 47.3
 ของสตรีผู้มารับบริการทั้งหมด รองลงมาได้แก่ แพทย์/บุคลากรทางแพทย์ คือมีอยู่ถึงร้อยละ
 26.2 และจะเห็นได้ว่าสตรีผู้มารับบริการที่ได้รับสารสนเทศเรื่องการเจริญพันธุ์จากญาติและ
 สามีเป็นบุคคลแรกมีจำนวนใกล้เคียงกัน ส่วนที่ได้รับจากบิดา-มารดา เป็นบุคคลแรกนั้นมี
 น้อยมากโดยน้อยเท่า ๆ กันที่ได้รับจากคนรู้จักคือร้อยละ 1.5 เท่านั้น

ตารางที่ 9 ร้อยละของสตรีผู้มารับบริการ เรื่องการมีบุตรยาก จำแนกตามบุคคลแรกที่ให้สารสนเทศเรื่องการเจริญพันธุ์

บุคคลแรกที่ให้สารสนเทศเรื่องการเจริญพันธุ์	จำนวน	ร้อยละ
บิดา-มารดา	4	1.5
สามี	23	8.8
ญาติ	27	10.4
เพื่อน (บ้าน, ร่วมงาน)	123	47.3
แพทย์/บุคลากรทางแพทย์	68	26.2
ผู้ที่เคยรับบริการมาแล้ว	11	4.2
คนรู้จัก	4	1.5
รวม	260	100.0

จากตารางที่ 8 และตารางที่ 9 จะเห็นว่าสตรีผู้มารับบริการส่วนใหญ่แล้ว จะได้รับสารสนเทศในเรื่องทั่ว ๆ ไปจากเพื่อน ซึ่งในขณะที่เดียวกันเพื่อนก็เป็นบุคคลแรกที่ให้สารสนเทศในเรื่องการเจริญพันธุ์ด้วย ฉะนั้นเพื่อนจึงเป็นสื่อบุคคลที่นับว่ามีบทบาทมากในเรื่องการสื่อสารเพื่อการเจริญพันธุ์ สำหรับสามีเป็นผู้ที่นำสารสนเทศมาเล่าให้สตรีผู้มารับบริการฟังบ่อยมากกว่าญาติ แต่สตรีผู้มารับบริการกลับได้รับสารสนเทศในเรื่องการเจริญพันธุ์จากญาติเป็นบุคคลแรกมีจำนวนมากกว่าที่ได้รับจากสามีเป็นคนแรก ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากสตรีผู้มารับบริการกับสามีเป็นผู้ที่มีปัญหาาร่วมกัน การได้รับสารสนเทศเพื่อนำมาแก้ปัญหาจึงน่าจะไ้จากบุคคลที่สามมากกว่า ซึ่งผลของการวิจัยสอดคล้องกับการสื่อสารในเรื่องการคุมกำเนิดในระยะแรก ๆ ของการเผยแพร่ ทั้งที่คูเบ และ เคบเคน (Dubey และ Devgen 1961 : 11) ได้ทำการศึกษาผู้ที่ใช้ห่วงในการคุมกำเนิดในประเทศอินเดีย พบว่าเพื่อน เพื่อนบ้าน และญาติพี่น้อง เป็นแหล่งข่าวสารการให้ความรู้เกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวที่สำคัญ ทั้งนี้สรุปไ้ว่าจากการศึกษาของหลายสถาบันเกี่ยวกับ

เรื่องนี้ ต่างก็ยืนยันผลความสำคัญของเพื่อน เพื่อนบ้าน และญาติ ในการสื่อความหมาย เรื่องการวางแผนครอบครัว

สำหรับในเรื่องการสื่อสารเพื่อการเจริญพันธุ์ แพทย์/บุคลากรทางแพทย์ อาจมีปริมาณการให้สารสนเทศในเรื่องการเจริญพันธุ์ เป็นบุคคลแรกมากกว่าญาติ ทั้งนี้ เพราะการเจริญพันธุ์ เป็นความพยายามที่สตรีผู้ไม่มีบุตรต้องการให้เกิดบุตร ฉะนั้นการไปพบแพทย์เพื่อขอคำแนะนำรักษาอาจจะ เป็นสิ่งแรกที่สตรีผู้ไม่มีบุตรต้องทำ จึงทำให้ สตรีผู้มารับบริการที่ได้รับสารสนเทศจากแพทย์เป็นครั้งแรกมีจำนวนมากกว่าญาติ และ จากการสัมภาษณ์ว่าใครคือบุคคลแรกที่บอกให้ทราบเรื่องการบริการรักษา มีสตรีผู้รับ บริการหลายรายที่ตอบว่ามาพบแพทย์เพื่อตรวจภายในแล้วแพทย์แนะนำ จึงทำให้ทราบ จากแพทย์เป็นบุคคลแรก ซึ่งเป็น ไปในลักษณะเกี่ยวกับการสื่อสาร เรื่องการคุมกำเนิดใน ระยะแรก ซึ่งพบว่าแหล่งที่ช่วยให้ผู้รับทราบเรื่องเกี่ยวกับยาคุมกำเนิดเป็นอันดับแรก คือแพทย์ (จารุณี นะวีโรจน์ 2521 : 51-52)

พฤติกรรมการรับสารจากสื่อมวลชน

ส่วนการได้รับสารสนเทศในเรื่องทั่ว ๆ ไปจากสื่อมวลชน พบว่าสตรีผู้มา รับบริการส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 54.6 ได้รับสารสนเทศจากโทรทัศน์บ่อยที่สุด ในขณะที่ สื่อวิทยุซึ่งเป็นสื่อที่ยอมรับกันว่าเข้าถึงประชาชนได้มากที่สุดนั้นก็กลับเป็นสื่อที่ให้สาร เทศในเรื่องทั่ว ๆ ไปแก่สตรีผู้มารับบริการบ่อยครั้งน้อยกว่าสื่อหนังสือพิมพ์ (13.8% และ 30.8%) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากคุณลักษณะของการแสวงหาสารสนเทศโดยทั่วไป ในสภาพสังคมปัจจุบัน ที่ประชาชนอาศัยการอ่านหนังสือพิมพ์มากกว่าที่จะฟังข่าวสารจาก วิทยุซึ่งต้องขึ้นอยู่กับช่วงเวลาในการรับฟังด้วยนั่นเอง (ดังแสดงในตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 ร้อยละของสภียูมาธิบดีบริการเรื่องการมีบุตรยาก จำนวนคามสื่อมวลชน
ที่ให้สารสนเทศน้อยที่สุด

สื่อมวลชน	จำนวน	ร้อยละ
วิทยุ	36	13.8
โทรทัศน์	142	54.6
หนังสือพิมพ์	80	30.8
นิตยสาร	2	0.8
รวม	260	100.0

สำหรับสื่อมวลชนที่ให้สารสนเทศเรื่องการเจริญพันธุ์นั้น ปรากฏว่าสภียูมาธิบดีบริการ ได้รับสารสนเทศเรื่องการเจริญพันธุ์จากหนังสือพิมพ์เป็นสื่อแรกมีจำนวนมากที่สุดคือ 22.3% เมื่อเปรียบเทียบกับสื่อมวลชนที่ให้สารสนเทศในเรื่องทั่ว ๆ ไป บ่อยที่สุดคามตารางที่ 10 จะเห็นว่าสภียูมาธิบดีบริการได้รับสารสนเทศจากโทรทัศน์ บ่อยที่สุด มีจำนวนมากที่สุด แยกกลับได้รับสารสนเทศในเรื่องการเจริญพันธุ์ (ตามตารางที่ 11) เป็นสื่อแรกเพียง 18.3% เท่านั้น ทั้งนี้เป็นเพราะสารสนเทศในเรื่องการเจริญพันธุ์มีการเผยแพร่ผ่านทางโทรทัศน์น้อยมาก แม้แต่เรื่องของการคุมกำเนิดเอง ก็มีเผยแพร่น้อยเช่นกัน จะมีอยู่บ้างก็เฉพาะรายการแพทย์เท่านั้น สารสนเทศเรื่องการเจริญพันธุ์ส่วนใหญ่จะเผยแพร่ทางหนังสือพิมพ์และนิตยสาร ในลักษณะของการตอบ ปัญหาทางเพศมากกว่า ซึ่งจะสังเกตได้จากหนังสือพิมพ์และนิตยสาร เกือบทุกฉบับที่มัก จะมีคอลัมน์ทางคานเพศอยู่กวย ส่วนวิทยุนี้มีสภียูมาธิบดีบริการเพียง 6.2% เท่านั้น ที่ทราบสารสนเทศเรื่องการเจริญพันธุ์จากวิทยุเป็นสื่อแรก และเอกสารเผยแพร่การ วางแผนครอบครัวซึ่งเป็นสื่อที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการเจริญพันธุ์โดยตรง กลับมีสภียูมาธิบดีบริการเพียง 2.7% เท่านั้นที่ทราบสารสนเทศเรื่องการเจริญพันธุ์จากเอกสารเผยแพร่การวางแผนครอบครัวเป็นสื่อแรก

ตารางที่ 11 ร้อยละของสตรีผู้รับบริการ จำแนกตามสื่อมวลชนที่ให้สารสนเทศ เรื่องการเจริญพันธุ์ เป็นสื่อแรก

สื่อมวลชน	จำนวน	ร้อยละ
วิทยุ	16	6.2
โทรทัศน์	47	18.1
หนังสือพิมพ์	58	22.3
นิตยสาร	49	18.3
เอกสารเผยแพร่ทางการวางแผนครอบครัว	7	2.7
ไม่เคยทราบจากสื่อมวลชนใดเลย	83	31.9
รวม	260	100.0

จากตารางที่ 11 จะเห็นว่าจำนวนของสตรีผู้มารับบริการที่ไม่เคยทราบสารสนเทศในเรื่องการเจริญพันธุ์จากสื่อมวลชนใดเลยมีอยู่มากที่สุดคือ 31.9% นั้นอาจเนื่องมาจากสารสนเทศในเรื่องการเจริญพันธุ์ที่ผ่านทางสื่อมวลชนมีน้อย ในขณะที่จำนวนประชากรที่ถือการสารสนเทศในเรื่องการเจริญพันธุ์มีมากขึ้น ทั้งนี้เพราะเมื่อถามสตรีผู้มารับบริการว่าควรเผยแพร่สารสนเทศในเรื่องการเจริญพันธุ์ให้มากกว่าที่เป็นอยู่ในขณะนี้หรือไม่ ปรากฏว่าสตรีผู้มารับบริการเกือบทั้งหมด 98.5% ตอบว่าควรเผยแพร่ให้มากกว่านี้และควรเผยแพร่อย่างมากด้วย

เปรียบเทียบสารสนเทศที่ได้รับจากบุคคลและสื่อมวลชน

เพื่อเป็นการพิจารณาเปรียบเทียบถึงการได้รับสารสนเทศในเรื่องการเจริญพันธุ์จากแหล่งสื่อทั้ง 2 ประเภทคือสื่อบุคคลและสื่อมวลชน เพื่อเปรียบเทียบอัตราส่วนของการเคยและไม่เคยทราบสารสนเทศเรื่องการเจริญพันธุ์จากสื่อทั้ง 2 ประเภทว่าอัตรา

ส่วนของการเคยได้รับสารสนเทศ ซึ่งอาจจะเคยได้ยินได้ฟัง หรือเคยมีบุคคลมาบอกให้ทราบนั้น อัตราก่อนของการเคยทราบจากบุคคลจะมีมากกว่าที่ทราบจากสื่อมวลชนหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อจะเป็นการนำมาใช้ในการทดสอบสมมติฐานในข้อที่ 1 ที่ว่าสตรีผู้มารับบริการได้รับสารสนเทศในเรื่องเกี่ยวกับการเจริญพันธุ์ผ่านทางสื่อมวลชนมากกว่าสื่อมวลชน ในการางที่ 12 จะแสดงเปรียบเทียบอัตราก่อนของการเคยและไม่เคยทราบสารสนเทศในเรื่องการเจริญพันธุ์จากแหล่งสื่อทั้ง 2 แหล่งพร้อม ๆ กันคือทั้งจากสื่อมวลชนและสื่อมวลชนว่าส่วนใหญ่ของสตรีผู้มารับบริการจะได้รับสารสนเทศเรื่องการเจริญพันธุ์จากแหล่งสื่อใดมากกว่ากัน

การางที่ 12 ร้อยละของสตรีผู้มารับบริการเรื่องการมีบุตรยาก จำแนกตามสารสนเทศในเรื่องการเจริญพันธุ์ที่ผู้มารับบริการเคยและไม่เคยได้รับจากแหล่งต่าง ๆ

แหล่งสื่อต่าง ๆ	เคย/ไม่เคยได้รับสารสนเทศเรื่องการเจริญพันธุ์	
	เคย (%)	ไม่เคย (%)
บิดา-มารดา	21.2	78.8
สามี	65.8	34.2
ญาติ	52.3	47.7
เพื่อนบ้าน, เพื่อนร่วมงาน	78.1	21.9
แพทย์/บุคลากรทางการแพทย์	68.1	31.9
ผู้ที่เคยรับบริการมาแล้ว	57.7	42.3
คนรู้จัก	3.5	96.5
วิทยุ	26.9	73.1
โทรทัศน์	40.0	60.0
หนังสือพิมพ์	50.0	50.0
นิตยสาร	46.5	53.5
เอกสารเผยแพร่การวางแผนครอบครัว	18.8	81.2

(N = 260)

จากตารางที่ 12 แสดงให้เห็นว่าเมื่อเปรียบเทียบอัตราส่วนของ การเคยและไม่เคยทราบสารสนเทศในเรื่องการเจริญพันธุ์จากแหล่งสื่อที่เป็นสื่อบุคคล และแหล่งสื่อที่เป็นสื่อมวลชนแล้ว พบว่าอัตราส่วนของการเคยทราบสารสนเทศในเรื่องการเจริญพันธุ์จากแหล่งสื่อบุคคลต่าง ๆ มีอัตราสูงกว่าผู้ที่ตอบว่าไม่เคยทราบ ยกเว้นกรณีของแหล่งสื่อบุคคลที่เป็นบิดา-มารดา และคนรู้จัก ซึ่งมีอัตราส่วนที่ไม่เคยทราบสูงกว่าเคยทราบ การที่สตรีผู้มารับบริการเคยทราบสารสนเทศในเรื่องการเจริญพันธุ์จากบิดา-มารดา มีอัตราส่วนน้อยกว่าไม่เคย เนื่องจากบิดา-มารดาของสตรีผู้มารับบริการส่วนใหญ่เป็นผู้ที่อยู่ในวัยสูงอายุ จึงทำให้ไม่ค่อยทราบถึงพัฒนาการทางการแพทย์สมัยใหม่ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันมากนัก ส่วนการที่จะทราบสารสนเทศเรื่องการเจริญพันธุ์จากคนรู้จักก็มีโอกาสเป็นไปได้ค่อนข้างน้อยเพราะการเป็นเพียงคนรู้จักกัน ย่อมมีเวลาของการพบกันหรือพูดคุยกันในเรื่องส่วนตัวอย่าง เรื่องของการเจริญพันธุ์น้อยไปค้วย

อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบอัตราส่วนของการเคยและไม่เคยทราบสารสนเทศเรื่องการเจริญพันธุ์จากแหล่งสื่อที่เป็นสื่อมวลชนแล้ว พบว่าอัตราส่วนของการไม่เคยทราบมีอัตราสูงกว่าในเกือบทุก ๆ สื่อ จะมีเพียงสื่อที่เป็นหนังสือพิมพ์เพียงสื่อเดียวที่อัตราส่วนของการเคยและไม่เคยทราบสารสนเทศเรื่องการเจริญพันธุ์มีเท่ากัน

อนึ่ง เมื่อเปรียบเทียบเฉพาะอัตราส่วนร้อยละของการเคยได้รับสารสนเทศเรื่องการเจริญพันธุ์จากแหล่งสื่อบุคคลและแหล่งสื่อมวลชนในตารางที่ 12 แล้ว จะพบว่าเมื่อพิจารณาโดยรวม ๆ แล้ว จะเห็นได้ว่าอัตราส่วนร้อยละของการเคยได้รับสารสนเทศเรื่องการเจริญพันธุ์จากแหล่งสื่อบุคคลเกือบทุกสื่อมีค่ามากกว่าอัตราส่วนร้อยละของการเคยได้รับสารสนเทศเรื่องการเจริญพันธุ์จากแหล่งสื่อมวลชนทุก ๆ สื่อ ดังนั้น อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า สตรีผู้มารับบริการส่วนมากแล้วจะทราบหรือเคยได้ยินได้ฟังสารสนเทศเรื่องการเจริญพันธุ์ผ่านทางสื่อบุคคลมากกว่าสื่อมวลชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสารสนเทศเรื่องการเจริญพันธุ์ก่อนที่สตรีผู้มารับบริการจะมารับการรักษาที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์หรือโรงพยาบาลศิริราช ซึ่งเป็นสถานที่เก็บข้อมูลในครั้งนี้ ซึ่งสตรีผู้มารับบริการเกือบทั้งหมดทราบสารสนเทศในเรื่องการรักษาของโรงพยาบาลทั้ง ๒ แห่ง ดังกล่าวมาแล้วนั้นจากสื่อบุคคลเป็นส่วนมาก

แหล่งสารสนเทศก่อนมาโรงพยาบาล

จากการร่างที่ 13 แสดงให้เห็นถึงแหล่งสื่อที่ให้สารสนเทศแก่สตรีผู้มารับบริการก่อนการมารับการรักษาที่โรงพยาบาลจุฬาและโรงพยาบาลศิริราช ปรากฏว่า 85.8% ของสตรีผู้มารับบริการทราบสารสนเทศเกี่ยวกับเรื่องการเจริญพันธุ์จากสื่อบุคคล ซึ่งมีสตรีผู้มารับบริการที่ทราบจากสื่อมวลชนเพียง 8.5% โดยที่ทราบจากหนังสือพิมพ์มากที่สุดทั้งนี้เป็นผลมาจากในขณะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลอยู่นั้น ได้มีการเผยแพร่ข่าวเกี่ยวกับเรื่องธนาคารอสุจิทางหนังสือพิมพ์โดยพาดเป็นหัวข้อหน้าหนึ่ง จึงทำให้สตรีผู้มารับบริการบางส่วนทราบเกี่ยวกับเรื่องการบริการรักษาทางด้านการเจริญพันธุ์จากหนังสือพิมพ์ที่ลงข่าวในครั้งนั้น แต่โดยปกติแล้วสารสนเทศเรื่องการเจริญพันธุ์ก็มีการเผยแพร่ผ่านทางหนังสือพิมพ์มากอยู่แล้ว แต่ไม่ได้พาดเป็นหัวข้อหน้าแรกอย่างเรื่องธนาคารอสุจินั้นเอง

ตารางที่ 13 ร้อยละของสตรีผู้มารับบริการเรื่องการมีบุตรยาก จำแนกตามแหล่งของสื่อที่บอกให้ทราบว่ามีการบริการรักษาเรื่องการเจริญพันธุ์ (การมีบุตรยาก) ที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์และศิริราช

แหล่งที่บอกให้ทราบ	จำนวน	ร้อยละ
สื่อบุคคล	223	85.8
สื่อมวลชน	15	5.8
สื่อบุคคลและสื่อมวลชน	22	8.5
รวม	260	100.0

ทั้งนี้จากสื่อบุคคลที่บอกให้ทราบ ปรากฏว่าส่วนใหญ่ผู้สมัครผู้มารับบริการ
ทราบจากเพื่อนบ้านและเพื่อนร่วมงานมากที่สุดคือ 40.4% โดยทราบจากแพทย์-
บุคลากรทางแพทย์ รองลงมาคือ 28.5% ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับการศึกษาวิจัย
เกี่ยวกับแหล่งการสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ ที่ให้ความรู้ในเรื่องการวางแผนครอบครัว
ครัว (Research Report 1972 : 26) ผลของโครงการวิจัยอนามัยครอบครัว
อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี เมื่อ พ.ศ. 2507-2508 พบว่า ส่วนใหญ่ผู้มา
รับบริการวางแผนครอบครัวให้ทราบเรื่องการวางแผนครอบครัว จากผู้มารับบริการ
และเพื่อนบ้านถึงร้อยละ 52 และจากผู้ที่เกี่ยวข้องในวงการแพทย์ร้อยละ 41 สำหรับ
สมัครผู้รับบริการที่ทราบจากญาติเป็นครั้งหนึ่งของผู้ที่ทราบจากแพทย์ และทราบจาก
สมาชิกเป็นครั้งหนึ่งของผู้ที่ทราบจากญาติ อย่างไรก็ตามก็สรุปได้ว่าเพื่อน เป็นสื่อ
บุคคลที่มีอิทธิพลอย่างมากสำหรับการเผยแพร่สารสนเทศเรื่องการเจริญพันธุ์

ตารางที่ 14 ร้อยละของสมัครผู้มารับบริการ เรื่องการมีบุตรยาก จำแนกตามแหล่ง
สื่อบุคคลที่บอกให้ทราบว่ามีเปิดบริการรักษา เรื่องการมีบุตรยากที่
โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์และศิริราช

บุคคล	จำนวน	ร้อยละ
บิดา-มารดา	6	2.3
สามี	16	6.2
ญาติ	34	13.1
เพื่อนบ้าน, เพื่อนร่วมงาน	105	40.4
แพทย์/บุคลากรทางแพทย์	74	28.5
ผู้ที่เคยมารับบริการมาแล้ว	4	1.5
คนรู้จัก	6	2.8
ไม่ไ้ทราบจากบุคคล	15	5.8
รวม	260	100.0

สำหรับแหล่งข่าวที่มีส่วนสนับสนุนให้สตรีผู้มารับบริการทัศนใจมารับการ รักษาในเรื่องการเจริญพันธุ์อันสืบเนื่องจากการมีบุตรยากนั้น พบว่าสตรีผู้มารับบริการ ประมาณครึ่งหนึ่งคือ 40.6% ทัศนใจมารับการรักษาเอง โดยมีสตรีผู้มารับบริการ บางรายที่ทัศนใจมารับการรักษาเองโดยมิได้ปรึกษาหรือขอความเห็นจากสามีเลย ก็มี ซึ่งมีสาเหตุมาจากการที่สามีไม่ค่อยกระตือรือร้นมากนักต่อการมีบุตร แต่ในทาง ตรงกันข้ามภรรยาบางอย่างมองว่าการมีบุตรจะเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวตัวสามีไว้ได้เพื่อให้ชีวิต สมรสไม่ดำเนินไปสู่ขั้นของการหย่าร้างโดยมิสาเหตุมาจากการไม่มีบุตร ทั้งจะเห็น ได้จากสถิติของการหย่าร้างจากการสำรวจขององค์การสหประชาชาติในปี พ.ศ. 2499-2500 ซึ่งพบว่าอัตราส่วนของการหย่าร้างที่มีสาเหตุมาจากการไม่มีบุตร มีค่าสูงสุดเช่นกัน

นอกจากจะทัศนใจเองแล้วบุคคลที่มีส่วนช่วยในการทัศนใจมารับการ รักษา รองลงมาคือ แพทย์และบุคลากรทางแพทย์ (22.7%) โดยส่วนใหญ่เป็นลักษณะ ของการมาปรึกษาแพทย์แล้วแพทย์แนะนำจึงมารับการรักษา สำหรับสามีซึ่งมีส่วนช่วย สนับสนุนการทัศนใจมารับการรักษามีอยู่ 18.1% จากตารางที่ 16 จะเห็นได้ว่า เพื่อนและญาติที่มีบทบาทต่อการทัศนใจมารับการรักษาน้อยมากคือมีเพียง 4.2% และ 2.3% เท่านั้น ส่วนสื่อมวลชนที่มีส่วนช่วยสนับสนุนการทัศนใจมารับการ รักษา คือ หนังสือพิมพ์ 6.5% ในขณะที่วิทยุและเอกสารเผยแพร่การวางแผนครอบครัว ไม่มีส่วนมาช่วยสนับสนุนการทัศนใจเลย โทรทัศน์และนิตยสารถึงจะมีส่วนช่วย สนับสนุนการทัศนใจ แต่ก็มียอตราส่วนน้อยมากจนเกือบจะไม่มียอตราส่วนต่อการทัศนใจ เลย (ตารางที่ 15)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 15 ร้อยละของสตรีผู้มารับบริการ เรื่องการมีบุตรยาก จำแนกตามแหล่ง
 สื่อก่อนที่สนับสนุนการตัดสินใจมารับบริการ เรื่องการเจริญพันธุ์

แหล่งสื่อ	จำนวน	ร้อยละ
บิดา-มารดา	5	1.9
สามี	47	18.1
ญาติ	6	2.3
เพื่อนบ้าน, เพื่อนร่วมงาน	11	4.2
แพทย์/บุคลากรทางแพทย์	59	22.7
ผู้ที่เคยมารับบริการมาแล้ว	7	2.7
ตัดสินใจเอง	106	40.8
วิทยุ	-	-
โทรทัศน์	1	.4
หนังสือพิมพ์	17	6.5
นิตยสาร	1	.4
เอกสาร เผยแพร่การวางแผนครอบครัว	-	-
รวม	260	100.0

สรุปพฤติกรรมกรรมการรับสารสนเทศเรื่องการเจริญพันธุ์

จากการศึกษาถึงพฤติกรรมกรรมการรับสารสนเทศเรื่องการเจริญพันธุ์ โดยพิจารณาจากการที่สตรีผู้มารับบริการ ใ้รับทราบหรือเคยได้ยินได้ฟังในส่วนของเรื่องการเจริญพันธุ์จากแหล่งสื่อที่เป็นสื่อบุคคล หรือสื่อมวลชน ผลจากการศึกษา ลักษณะของการรับสารสนเทศในเรื่องการเจริญพันธุ์ของสตรีผู้มารับบริการพบว่า เพื่อนเป็นแหล่งสื่อบุคคลที่ใ้สารสนเทศในเรื่องการเจริญพันธุ์กับสตรีผู้มารับบริการ เป็นบุคคลแรกมีจำนวนมากที่สุด ทั้งนี้จะรวมทั้งเพื่อนบ้านและเพื่อนร่วมงานเข้าไว้ด้วยกัน นอกจากเพื่อนแล้วแพทย์หรือบุคลากรทางแพทย์ก็เป็นแหล่งสื่อบุคคลที่สำคัญอีกแหล่งหนึ่งที่ใ้สารสนเทศเรื่องการเจริญพันธุ์กับสตรีผู้มารับบริการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแพทย์ทางคานสูตินรีเวช เพราะจะมีสตรีผู้มารับบริการบางรายที่มาพบแพทย์โดยตรงและใ้รับคำแนะนำจากแพทย์ ส่วนแหล่งสื่อบุคคลอื่น ๆ อาจเป็นแหล่งของสารสนเทศเรื่องการเจริญพันธุ์เช่นกัน แต่มีอยู่น้อย ยกเว้นญาติซึ่งจะใ้สารสนเทศเรื่องการเจริญพันธุ์ใ้มากกว่าบุคคลอื่น ๆ (แสดงไว้ในตารางที่ 9)

สำหรับสื่อมวลชน ปรากฏว่าหนังสือพิมพ์เป็นสื่อมวลชนที่ใ้สารสนเทศเรื่องการเจริญพันธุ์แก่สตรีผู้มารับบริการเป็นครั้งแรกมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับสื่ออื่น ๆ ทั้งนี้เพราะสารสนเทศในเรื่องการเจริญพันธุ์ส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปการตอบปัญหาทางเพศซึ่งมักจะกัพิมพ์ในหนังสือพิมพ์หรือนิตยสารมากกว่าผ่านทางสื่อมวลชนประเภทภาพและเสียง เนื่องจากเรื่องนี่ยังเป็นเรื่องค่อนข้างน่าอายสำหรับสังคมไทยเรา อย่างไรก็ตามในปัจจุบันการเผยแพร่ผ่านทางสื่อโทรทัศน์ก็มีมากขึ้นซึ่งจักเป็นรูปแบบของรายการทางแพทย์เช่นกัน จะเห็นได้ว่าลักษณะการเผยแพร่ทางคานการเจริญพันธุ์ส่วนมากแล้วจะคงอ้างอิงอยู่กับเรื่องทางการแพทย์เสมอ เพื่อให้เป็นลักษณะทางคานวิชาการนั่นเอง จากตารางที่ 11 มีข้อน่าสังเกตคือ มีสตรีผู้มารับบริการ 31.9% ที่ไม่เคยทราบจากสื่อมวลชนประเภทใดเลย นั้นย่อมหมายความว่า การเผยแพร่สารสนเทศในเรื่องการเจริญพันธุ์อาจจะมีการเผยแพร่ผ่านทางสื่อมวลชนน้อย หรืออาจจะเป็นผลมาจากการไม่สนใจสารสนเทศเรื่องการเจริญพันธุ์จากสื่อมวลชนใดเลย อย่างไรก็ตามแม้จะไม่สนใจแต่หากสารสนเทศในเรื่องการเจริญพันธุ์มีอยู่มากพอก็ย่อมผ่านหูผ่านคานบ้าง

ฉะนั้นถ้าจะเปรียบเทียบถึงสารสนเทศในเรื่องการเจริญพันธุ์ที่ผ่านทางสื่อบุคคล และสื่อมวลชน ให้เห็นถึงการเคยและไม่เคยทราบสารสนเทศในเรื่องการเจริญพันธุ์จากสื่อบุคคลและสื่อมวลชนตามตารางที่ 12 พบว่า สตรีผู้มารับบริการที่ได้รับสารสนเทศเรื่องการเจริญพันธุ์จากแหล่งสื่อที่เป็นสื่อบุคคลนั้น มีอัตราส่วนของการเคยทราบหรือได้รับสารสนเทศเกินกว่าร้อยละ 50 เกือบทุกบุคคลโดยส่วนใหญ่ของผู้มารับบริการ (78.1%) เคยได้รับสารสนเทศจากเพื่อนบ้านและเพื่อนร่วมงานมากที่สุด รองลงมาคือแพทย์/บุคลากรทางแพทย์ (68.1%) และสามี (65.8%) สำหรับในส่วนของสื่อมวลชน พบว่าส่วนใหญ่ของการเคยทราบสารสนเทศเรื่องการเจริญพันธุ์จากสื่อมวลชน มีอัตราส่วนน้อยกว่าร้อยละ 50 เกือบทุกสื่อ ยกเว้นหนังสือพิมพ์ซึ่งอัตราส่วนของการเคยและไม่เคยทราบสารสนเทศในเรื่องการเจริญพันธุ์มีค่าเท่ากัน ซึ่งเป็นไปตามเหตุผลที่โลกกล่าวมาแล้วข้างต้น

ในส่วนของแหล่งสื่อที่ทำให้สตรีผู้มารับบริการทราบว่ามีการ เปิดบริการรักษา เรื่องการเจริญพันธุ์สำหรับผู้มีบุตรยากที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์และโรงพยาบาลศิริราช พบว่า สตรีผู้มารับบริการส่วนใหญ่ (85.8%) ทราบจากสื่อบุคคล โดยทราบจากเพื่อนบ้าน และเพื่อนร่วมงานมากที่สุด รองลงมาคือทราบจากแพทย์/บุคลากรทางแพทย์ สำหรับสตรีผู้มารับบริการ 5.8% ที่ทราบจากสื่อมวลชนนั้น เกือบทุกรายจะทราบจากหนังสือพิมพ์ รองลงมาคือวิทยุ สำหรับในส่วนของ การตัดสินใจมารับบริการในเรื่องการเจริญพันธุ์ (การมีบุตรยาก) นี้ ปรากฏว่าส่วนใหญ่แล้วสตรีผู้มารับบริการจะตัดสินใจมารับการรักษาเองซึ่งในส่วนของ การตัดสินใจเองนี้บางครั้งก็จะเป็นลักษณะของการตัดสินใจร่วมกันระหว่างสามีภรรยาด้วย อย่างไรก็ตามยังพบว่า แพทย์/บุคลากรทางแพทย์ มีส่วนในการสนับสนุนการตัดสินใจมารับการรักษา มากกว่าบุคคลอื่น ๆ และสื่ออื่นๆ ด้วย

จากอัตราส่วนการทราบหรือได้รับสารสนเทศในเรื่องการเจริญพันธุ์เท่าที่ได้เสนอในบทนี้ จะเห็นว่าสารสนเทศในเรื่องการเจริญพันธุ์มีการเผยแพร่โดยผ่านทางสื่อบุคคลและสื่อมวลชน แต่จากอัตราส่วนของการทราบหรือได้รับสารสนเทศในเรื่องการเจริญพันธุ์ของสตรีผู้มารับบริการ ปรากฏว่าส่วนใหญ่จะทราบผ่านทางสื่อบุคคลมากกว่าผ่านทางสื่อมวลชน จึงเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยในข้อที่ 1 กล่าวคือ สตรีผู้มารับบริการได้รับสารสนเทศในเรื่องเกี่ยวกับการเจริญพันธุ์ผ่านทางสื่อบุคคลมากกว่าสื่อมวลชน และเนื่องจากการสื่อสารในเรื่องการเจริญพันธุ์ซึ่งเป็น

ส่วนหนึ่งของการสื่อสารการวางแผนครอบครัวนั้น ถือเป็นลักษณะของการสื่อสารแบบ
 คองห้าม (Taboo Communication) (Roger 1973 : 62-63) ซึ่งเป็นชนิดหนึ่ง
 ของการส่งผ่านข่าวสารของผู้ส่งสารและผู้รับสาร ซึ่งข่าวสารนั้นโดยธรรมชาติถูกถือ
 ว่าเป็นเรื่องเฉพาะตัวและเป็นความลับของคน ๆ นั้น (เช่นเรื่องเกี่ยวกับเพศ
 กามรมณ์) และเป็นเรื่องส่วนตัวของบุคคลอย่างยิ่ง เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้อง
 กับพฤติกรรมที่คองห้ามในการแสดงออก ซึ่งการสื่อสารเกี่ยวกับเรื่องของการวางแผน
 ครอบครัวก็เป็นหัวข้อที่ถือว่าเป็นการสื่อสารแบบคองห้ามหัวข้อหนึ่ง สำหรับ
 การสื่อสารแบบคองห้ามนี้ ส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นโดยผ่านสื่อบุคคล เพราะสื่อมวลชน
 มักจะไม่ยอมรับที่จะนำเรื่องราวขึ้นมาเผยแพร่ต่อมวลชน ทั้งนี้โดยทั่วไปแล้วการ
 สื่อสารแบบคองห้ามจึงมักจะเป็นการสื่อสารผ่านทางสื่อบุคคลมากกว่า

เนื่องจากการสื่อสารในเรื่องการเจริญพันธุ์ เป็นขายงานของการวางแผน
 ครอบครัวที่ค่อนข้างใหม่ จึงทำให้การสื่อสารระหว่างบุคคลเข้ามามีบทบาทมากกว่า
 การสื่อสารมวลชน ซึ่งการสื่อสารระหว่างบุคคลมีบทบาทต่อการวางแผนครอบครัวเป็น
 อย่างมาก (เวทย์ ชโนปัจจัย 2527 : 37) โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาถึงประสิทธิภาพ
 ในทางเข้าถึงกลุ่มประชาชนเป้าหมาย และอำนาจในการชักจูงใจ จะเห็นได้จากกรณี
 ของประเทศไทย จากโครงการวางแผนครอบครัวในระยะแรกของแผน เป็นวิธีการ
 ให้บริการทางแพทย์ด้วยวิธีใส่ห่วงคุมกำเนิด ซึ่งดำเนินการโดยโรงพยาบาล
 จุฬาลงกรณ์ ผู้สนใจและยอมรับการวางแผนครอบครัวเป็นพวกที่เรียนรู้เรื่องราวเกี่ยว
 กับการคุมกำเนิดจากสื่อบุคคล ในลักษณะปากต่อปาก เพียงอย่างเดียวไม่ได้อาศัยสื่อ
 มวลชนเลย ทั้งนี้การเผยแพร่สารสนเทศในเรื่องการเจริญพันธุ์จึงอาจเป็นไปได้ใน
 หน่วยงานเกี่ยวกับการเผยแพร่เรื่องการคุมกำเนิดในระยะเริ่มแรกได้เช่นกัน

สิ่งที่น่าจะศึกษาต่อไปเกี่ยวกับเรื่องนี้คือการแสวงหาสารสนเทศเรื่องการ
 เจริญพันธุ์ของสตรีผู้มารับบริการ รวมทั้งการพิจารณาว่าบุคคลที่ให้สารสนเทศนั้นมี
 ลักษณะของความผูกพันกันอย่างไรกับสตรีผู้มารับบริการ ทั้งนี้เพื่อทำให้ทราบว่าสาร
 สนเทศในเรื่องการเจริญพันธุ์ที่มีการเผยแพร่ผ่านทางสื่อบุคคลเป็นส่วนใหญ่ นั้นเป็น
 ไปในระหว่างบุคคลที่มีความผูกพันกันอย่างไร